

32793 Preventief gezondheidsbeleid
Nr. 790 Brief van de staatssecretaris van
 Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 november 2024

Op 10 oktober jl. ontving ik uw verzoek aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) om een reactie op de brief die Caring Movement op 26 september jl. naar de vaste commissie voor VWS stuurde. Met deze brief geef ik, mede namens de minister van VWS, gehoor aan uw verzoek.

Hieronder ga ik in op de inzet die wij plegen op de onderwerpen die Caring Movement in de brief noemt. Voor een nadere duiding van het beleid ten aanzien van landbouw(emissies) verwijs ik naar de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN). Daarnaast noemt de brief beleid t.a.v. bereikbaarheid en economische ontwikkeling. Hiervoor verwijs ik naar mijn collega's van Infrastructuur en Waterstaat en van Economische Zaken.

Caring Movement pleit voor een grotere focus op gezondheid in plaats van zorg. Het kabinet onderschrijft dit in het hoofdlijnenakkoord¹, waarin we stellen dat we preventie meer centraal zetten, inclusief sport en bewegen, om de gezondheid te verbeteren, gezondheidsverschillen te verkleinen en de zorgvraag te beheersen.

Dit is nader uitgewerkt in het regeerprogramma², waarin we onder andere noemen dat we een gezondere leef- en schoolomgeving stimuleren, marketing van ongezonde producten gericht op kinderen tegengaan en een sportinfrastructuur en leefomgeving ondersteunen die uitnodigt tot bewegen. Dit sluit goed aan bij het pleidooi van Caring Movement voor de toegankelijkheid van sport en een gezonde voedselomgeving. Er wordt door het kabinet een samenhangende, effectieve preventiestrategie uitgewerkt. In deze strategie wordt ingegaan op de doelstellingen van het preventiebeleid en de inzet om deze te bereiken.

Caring Movement stelt dat hoog pesticidengebruik in de landbouw bijdraagt aan toename van ziektes als Parkinson. De toelating van

¹<https://www.kabinetsformatie2023.nl/documenten/publicaties/2024/05/16/hoofdlijnenakkoord-tussen-de-fracties-van-pvv-vvd-nsc-en-bbb>

² <https://www.rijksoverheid.nl/regering/regeerprogramma>

gewasbeschermingsmiddelen is binnen de EU wettelijk vastgelegd binnen de Verordening (EG) nr. 1107/2009. Het voorzorgsbeginsel is het uitgangspunt van deze Verordening. Dit houdt in dat gewasbeschermingsmiddelen uitgebreid worden beoordeeld aan de hand van op Europees niveau vastgestelde criteria en daarna nationaal toegelaten door het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb). Dit toetsingskader kan worden herzien als nieuwe kennis hier aanleiding toe geeft. Onder leiding van het RIVM voert een consortium aan kennisinstututen daarom een omvangrijk onderzoeksprogramma uit, in opdracht van de ministeries van LNV, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en VWS. Dat programma heeft een looptijd van 8 jaar. Naast de ziekte van Parkinson wordt ook gekeken naar kanker, cognitieve effecten en luchtwegaandoeningen COPD en astma. Daarnaast is ook het SPARK-onderzoek gestart waarin o.a. de resultaten worden opgeleverd waarmee uitspraken kunnen worden gedaan over de mogelijke relatie tussen Parkinson en glyfosaat. In dit onderzoek worden nieuwe in vivo en in vitro (dierproefvrije) testmethoden voor de ziekte van Parkinson ontwikkeld. Dit onderzoek heeft een looptijd van 5 jaar.

Net als Caring Movement ziet dit kabinet het gezondheidsbelang van voldoende groen in de leefomgeving. Dit is uitgebreid in kaart gebracht door het RIVM in het rapport 'De maatschappelijke waarde van een gezonde en groene leefomgeving - een verkenning'³. Dit rapport is uitgebracht onder de vlag van het Programma Gezonde Leefomgeving dat het RIVM en ZonMw in opdracht van het ministerie van VWS uitvoeren⁴. In het Programma Gezonde Leefomgeving wordt kennis (door)ontwikkeld, onder andere over hoe een groenere leefomgeving kan bijdragen aan gezondheid. Zo worden bijvoorbeeld door ZonMw onderzoeksprojecten gefinancierd in Leiden en in de regio Zuid-Limburg naar hoe de gezondheid van mensen in kwetsbare wijken kan worden verbeterd door aanpassingen in het groen. Deze projecten worden uitgevoerd in nauwe samenwerking met bewoners.

Het belang van groen en gezondheid wordt ook breder binnen het kabinet gezien. Zo werkt het kabinet, onder aanvoering van de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO), aan een nieuwe Nota Ruimte. Dit wordt de nieuwe visie op de ruimtelijke inrichting van Nederland in 2030, 2050 en met een

³ <https://www.rivm.nl/publicaties/maatschappelijke-waarde-van-gezonde-en-groene-leefomgeving-verkenning>

⁴ <https://www.rivm.nl/gezondeleefomgeving/werken-aan-een-gezonde-leefomgeving-als-professional>

doorkijk naar 2100. In deze Nota Ruimte maken we integrale en gebiedsgerichte ruimtelijke keuzes voor nu en in de toekomst. Uitgangspunt voor de Nota Ruimte is het creëren van een aantrekkelijke, veilige en gezonde leefomgeving zodat we ook toekomstige generaties een hoge kwaliteit van leven kunnen bieden.

Daarnaast werken de ministeries van LNV en VRO samen aan de programmatische aanpak Groen In en Om de Stad (GIOS). Vanuit GIOS wordt gestreefd naar een groene, gezonde, klimaatbestendige, natuur-inclusieve, aantrekkelijke en toekomstbestendige leefomgeving voor mens, plant en dier in en in de nabijheid van bebouwd gebied. Onder deze vlag is eerder dit jaar de handreiking GIOS⁵ uitgebracht om andere overheden te helpen zowel inhoudelijk als procesmatig groen beter mee te nemen in de ruimtelijke planvorming. Daarbij wordt ingezet op het zoveel mogelijk realiseren van groenblauwe gezonde netwerken in het bebouwd gebied met ruimtelijke kwaliteit: van de voordeur tot het buitengebied.

Het onderwerp gezondheid is onderdeel van de leeragenda van de handreiking GIOS. Inhoudelijk wordt hiervoor samengewerkt met het Programma Gezonde Leefomgeving van het ministerie van VWS.

Binnen het ruimtelijk domein zet het kabinet zich ervoor in, conform het Hoofdlijnenakkoord, in de directe leefomgeving te zorgen voor landbouw inclusieve natuur. Dit kan het kabinet onder andere doen met de in het Hoofdlijnenakkoord gereserveerde middelen voor agrarisch natuurbeheer van € 500 mln. per jaar vanaf 2026. Het regeerprogramma zet ook in op het realiseren van de natuurdoelen via verdere integratie van natuur in onze woon-, werk- en leefomgeving en stimulering van actieve betrokkenheid van betrokken sectoren, inclusief private financiering, bijvoorbeeld via de Agenda Natuurinclusief. De Agenda Natuurinclusief, een samenwerking tussen overheden, burgers, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven, streeft met het domein gezondheid⁶ naar een groenblauwe gezonde toekomst. Via co-creatie wordt gewerkt aan preventie door een groene, gezonde leefomgeving toegankelijk te maken.

5

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/05/31/handreiking-groen-in-en-om-de-stad>

⁶ <https://www.collectiefnatuurinclusief.nl/gezondheid>

Met diverse voorbeelden wijst Caring Movement op het belang van andere beleidsterreinen voor de gezondheid. Dat zie ik ook. De toegankelijkheid en kwaliteit van ons zorgsysteem bepaalt maar voor een beperkt deel hoe gezond mensen zich voelen. In het regeerprogramma is daarom opgenomen dat we afspraken maken over hoe beleid op andere terreinen de gezondheid kan bevorderen. Binnenkort ontvangt uw Kamer de reactie van dit kabinet op het briefadvies van de SER 'Gezond opgroeien, wonen en werken'⁷. Met deze beleidsreactie ontvangt u ook de eerste versie van de beleidsagenda 'Health for all Policies' die in het Gezond en Actief Leven Akkoord⁸ is aangekondigd.

Ik vertrouw erop uw Kamer hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

De staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
V.P.G. Karremans

⁷ <https://www.ser.nl/-/media/ser/downloads/adviezen/2023/gezond-opgroeien-wonen-werken.pdf?la=nl&hash=C3BD4880AC77850E52916A58B8739AB5>

⁸ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/01/31/gala-gezond-en-actief-leven-akkoord>